

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA****Codi:** 34433**Nom:** Anàlisi sociològica dels processos i institucions educatius**Cicle:** Grau**Crèdits ECTS:** 6**Curs acadèmic:** 2025-26**TITULACIONS**

Titulació	Centre	Curs	Període
1310 - Grau Sociologia	Facultat de Ciències Socials	4	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1310 - Grau Sociologia	Análisis sociológico de los procesos e instituciones educativos	OPTATIVA

COORDINACIÓ

VILLAR AGUILES ALICIA

RESUM

Si l'objecte de la Sociologia, com a ciència social, és comprendre les estructures, les relacions i els processos socials, tant per contribuir a la seua permanència com per a la transformació, la Sociologia de l'Educació es proposa investigar de quina manera els processos, les institucions i els subjectes educatius estan relacionats, en tant que estructures i processos socials, amb la resta de les estructures i processos de la societat, tal com s'afirma a la guia docent de l'assignatura. L'assignatura es complementa amb altres assignatures del pla d'estudis del grau de sociologia, més enllà de la seua especificitat temàtica. A través d'assignatures que ja heu cursat en anys anteriors, haureu adquirit les principals eines conceptuals que aporta la teoria sociològica per apropar-vos a l'estudi dels fenòmens socials. Així com, haureu adquirit coneixements bàsics per comprendre les desigualtats socials a través dels eixos estructurals. A partir d'aquestes consideracions, aquesta assignatura anomenada Anàlisi sociològica dels processos i institucions educatius, o dit d'una altra manera més comuna Sociologia de l'Educació, està orientada a conèixer el lloc que ocupa l'educació com a camp d'estudi específic dins de la sociologia. L'assignatura és una de les agrupades com a sociologia i ciències socials aplicades i, per tant, per la seua situació al pla d'estudis del Grau de Sociologia es tracta d'una sociologia aplicada. Es tracta d'aplicar els models d'anàlisi sociològica i els programes de recerca social a la descripció, l'explicació i la comprensió de l'educació, una dimensió fonamental de la societat.

CONEXEMENTS PREVIS**RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ**

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No han estat especificades les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis. A més es tracta d'una assignatura optativa. Ara bé, encara que no és un requisit administratiu, en aquesta assignatura és fonamental el bagatge adquirit pel/per la estudiant al llarg dels estudis de grau, principalment, pel que fa al coneixement de conceptes bàsics de la sociologia i habilitats d'anàlisi de la realitat social, de teoria sociològica, i de les competències en el disseny i realització d'investig

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS**1. La complexa relació entre societat i educació.**

1.1. La Sociologia de l'Educació: una introducció.

1.2. Aportacions des de la sociologia funcionalista: sociologia funcionalistaestructural i teoria credencialista.

1.3. Aportacions des de la sociologia conflictivista: teoria de la reproducció cultural i teoria de la correspondència.

1.4. Aportacions des de la sociologia interpretativa: interaccionisme simbòlic i teories de la resistència.

2. Les funcions socials de l'escola: més enllà de la funció formativa.

- 2.1. Institució educativa i funcions socials: recorregut històric breu.
- 2.2. Les funcions socials a l'escola actual: una classificació.
- 2.3. L'escola com a organització social.

3. Polítiques educatives i indicadors educatius.

- 3.1. Sociologia i política educativa.
- 3.2. El model i discurs meritocràtic.
- 3.3. Globalització i educació. Els indicadors educatius.

4. La sociologia de l'educació al nostre context: temàtiques d'estudi consolidades i emergents.

- 4.1. La Sociologia de l'Educació en el context espanyol.
- 4.2. Temàtiques d'estudi consolidades: abandó i fracàs escolar, igualtat i desigualtat, diversitat i escola coeducativa.
- 4.3. Temàtiques d'estudi emergents: societat digital i educació.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	30,00
Estudi i treball autònom	30,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	10,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura combina l'exposició de continguts per part de la professora i la realització d'activitats setmanals que es concreten en pràctiques realitzades en les sessions de classe. S'espera de l'estudiantat que hi participe de manera activa en aquestes pràctiques que s'hauran de lliurar setmanalment. També es programaran unes sessions per a fer una lectura compartida mitjançant un Club de Lectura.

La metodologia docent es concreta en:

a) Exposició de continguts.

Les sessions de classe es dedicaran a explicar les principals perspectives teòriques de la disciplina i les propostes d'autors i autores, així com els conceptes fonamentals que formen part de l'estudi sociològic de l'educació. Es dedicarà un temps a conèixer i comentar l'actualitat en matèria d'educació.

b) Pràctiques a classe.

Les pràctiques es concreten en exercicis per a la realització a l'aula de classe mitjançant el treball en grups i seran lliurades per l'aula virtual. Les pràctiques no es podran lliurar de manera individual fora de la sessió perquè són pràctiques realitzades de manera grupal, però es poden considerar excepcions per situacions puntuals d'absència per malaltia que seran comentades amb la professora.

c) Club de Lectura.

Es dedicaran unes sessions a compartir la lectura d'un llibre que la professora proposarà. El calendari de les sessions del club s'anunciarà a l'inici del curs per tal que l'estudiantat pugui organitzar-se i marcar-ho en l'agenda. La participació al club és presencial i de manera activa per part de l'estudiantat. Les sessions es realitzaran en un espai diferent a l'aula convencional.

AVALUACIÓ

Les activitats d'avaluació de l'assignatura són tres: pràctiques elaborades en classe, club de lectura i prova global. S'espera de manera general que l'estudiantat pugui assistir a les classes i participar en les pràctiques i al club de lectura. Es tracta d'activitats presencials i amb participació activa. Les pràctiques de classe són recuperables per a la segona convocatòria, així com la prova global. El club de lectura no és recuperable per a la segona convocatòria per tractar-se d'una activitat amb un clar caràcter participatiu i interactiu. La prova global final té com a objectiu la realització d'una revisió de tots els continguts tractats durant el curs i una anàlisi i reflexió crítica. Per a aquesta prova podran emprar-se els materials de consulta elaborats per l'estudiantat (apunts, textos i pràctiques). La prova es realitzarà el dia i l'hora segons el calendari oficial de la Facultat.

ACTIVITAT	TIPUS	FUNCIÓ	PES
Pràctiques de classe	Grupal	Formadora	30%
Club de lectura	Individual/Grupal	Formadora	20%
Prova global	Individual	Qualificadora	50%

BIBLIOGRAFIA

- Acker, S. (1994). *Género y educación: Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo*. Narcea.
- Anyon, J. (1980). Social class and the hidden curriculum of work. *Journal of Education*, 162(1), 67-92.
- Apple, M. W. (1986). *Ideología y curriculum*. Akal.
- Apple, M. W., Ball, S. J., & Gandin, L. A. (Eds.). (2010). *The Routledge international handbook of the sociology of education*. Routledge.
- Ariño, A., & Llopis, R. (2011). *¿Universidad sin clases? Condiciones de vida de los estudiantes universitarios en España (Eurostudent IV)*. Ministerio de Educación.
- Arnot, M. (2002). The complex gendering of invisible pedagogies: Social reproduction or empowerment? *British Journal of Sociology of Education*, 23(4), 583-593. <https://doi.org/10.1080/0142569022000038443>
- Ballantine, J. H., Hammack, F. M., & Stuber, J. (2016). *The sociology of education: A systematic analysis* (8th ed.). Routledge.
- Ballantine, J. H., & Spade, J. Z. (2015). *Schools and society: A sociological approach to education* (5th ed.). SAGE Publications.
- Beltrán, J., & Hernández, F. J. (Coords.). (2011). *Sociología de la educación*. McGraw-Hill.
- Bernstein, B. (1988). *Clases, códigos y control. II: Hacia una teoría de las transmisiones educativas*. Akal.
- Bernstein, B. (1989). *Clases, códigos y control. I: Estudios teóricos para una sociología del lenguaje*. Akal.
- Bernstein, B. (1996). *Pedagogía, control simbólico e identidad*. Morata.
- Bonal, X. (1998). *Sociología de la educación: Una aproximación crítica a las corrientes contemporáneas*. Paidós.
- Boronski, T., & Hassan, N. (2015). *Sociology of education*. SAGE Publications.
- Boudon, R. (1983). *La desigualdad de oportunidades*. Laia.
- Bourdieu, P. (2008). *Homo academicus*. Siglo XXI.

- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1973). *Los estudiantes y la cultura*. Nueva Colección Labor.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1977). *La reproducción: Elementos para una teoría del sistema de enseñanza*. Laia.
- Collins, R. (1989). *La sociedad credencialista*. Akal.
- Connell, R. W. (2006). *Escuelas y justicia social*. Morata.
- Connell, R. (2002). Educando a los muchachos: Nuevas investigaciones sobre masculinidad y estrategias de género para las escuelas. *Nómadas*, 14.
- Connell, R. (2019). *The good university: What universities actually do and why it's time for radical change*. Zed Books.
- Delamont, S. (2001). Las ¿ovejas negras¿, ¿los gamberros¿ y la sociología de la educación. *Revista de Educación*, 324, 61¿77.
- Douglas, M. (1975). *Implicit meanings*. Routledge & Kegan Paul.
- Durkheim, É. (1990). *Educación y sociología*. Península.
- Feito, R. (1990). *Nacidos para perder: Un análisis sociológico del rechazo y abandono escolares*.
- Feito, R. (2020). ¿Qué hace una escuela como tú en un siglo como este? Los Libros de la Catarata.
- Fernández Enguita, M. (1999). *Sociología de la educación*. Ariel.
- Fernández Enguita, M., Mena, L., & Riviere, J. (2010). *Fracaso y abandono escolar en España*. La Caixa.
- Fernández Enguita, M. (2023). *La Quinta Ola. La transformación digital del aprendizaje, de la educación y de la escuela*. Ediciones Morata.
- Fernández Palomares, F. (2003). *Sociología de la educación*. Pearson.
- Giroux, H. A. (1990). *Los profesores como intelectuales: Hacia una pedagogía crítica del aprendizaje*. Paidós-MEC.
- Gras, A. (Ed.). (1985). *Sociología de la educación: Textos fundamentales*. Narcea.
- Hernández, C., & Hernández, F. J. (2019). *L¿educació*. Institució Alfons el Magnànim.

Hernández, F. J. (2002). *L'escola ¿zombie¿. 7 i mig*.

Hernández, F. J., & Villar, A. (Eds.). (2015). *Educación y biografías: Perspectivas pedagógicas y sociológicas actuales*. UOC.

Hernández, F. J., Beltrán, J., & Marrero, A. (2005). *Teorías sobre sociedad y educación*. Tirant lo Blanch.

Jerez Mir, R. (1990). *Sociología de la educación: Guía didáctica y textos fundamentales*. Consejo de Universidades.

Lerena, C. (1986). *Escuela, ideología y clases sociales en España*. Ariel.

Marrero, A. (Ed.). (2007). *Todas las escuelas: La escuela*. Germania.

Ortega, F. (Ed.). (1989). *Manual de sociología de la educación*. Visor.

Sadovnik, A. R., & Coughlan, R. W. (Eds.). (2016). *Sociology of education: A critical reader*. Routledge.

Santos, B. de S. (1989). Da ideia de universidade à universidade das ideias. *Revista Crítica de Ciências Sociais*, 27/28.

Subirats, M., & Brullet, C. (1988). *Rosa y azul: La transmisión de los géneros en la escuela mixta*. Ministerio de Cultura, Instituto de la Mujer.

Subirats, M., & Tomés, A. (2007). *Balones fuera: La reconstrucción de los espacios desde la coeducación*. Octaedro.

Subirats, M. (2017). *Coeducación, apuesta por la libertad*. Octaedro.

Taberner Guasp, J. (Ed.). (2009). *Sociología y educación: El sistema educativo en las sociedades modernas*. Tecnos.

Tarabini, A. (2017). *L'escola no és per a tu*. Fundació Bofill.

Villar Aguilés, A. (2015). Universitat redefinida o reelitzada? *Revista L'Espill*, 49, 68¿79.

Villar Aguilés, A. (2017). *La exclusión educativa: Fracaso y abandono escolar desde una mirada sociológica*. En Ródenas Rigla, F. J., Fombuena Valero, J., & Pérez Cosín, J. V. (Eds.), *Bienestar social: Intervención familiar* (pp. xx¿xx). Tirant lo Blanch.

Villar Aguilés, A. (Coord.). (2017). *La decisió d'anar a la universitat: Processos d'orientació universitària i transicions educatives en temps d'incertesa*. Tirant lo Blanch.

Villar-Aguilés, A. y Venegas, M. (2024). El discurso anti-género en educación en España: Un análisis del #pinparental. *Revista Prisma Social*, (46), 359-384. Recuperado a partir de <https://revistaprismasocial.es/article/view/5388>

Willis, P. (1988). *Aprendiendo a trabajar*. Akal.